

Què ha significat per a vosaltres obtenir un Premi Crítica «Serra d'Or»?

2007. Francesco Ardolino, a qui veiem amb Josep Massot i Muntaner, director de la revista, fou guardonat amb la serreta per *Una literatura entre el dogma i l'heretgia. Les influències dantesques en l'obra de Joan Maragall*. (Foto: A. Galeote)

Francesco Ardolino

Les serretes d'or que tinc davant meu, a l'estudi de casa, tenen gravades les dates de 2005 i 2007: a les vetllades a l'hotel Alimara ens preguntàvem si calia forcejar-les per extreure la peça de la base o si hi havia el risc de trencar-les. Fullejo la revista per veure si recordo alguna cosa més. En el primer cas, m'hi veig amb una cara gegantina de *photomaton* unes pàgines abans d'un article de Jordi Sarsanedas que, aquell vespre, ens acompanyava: el premi l'havia guanyat per un llibre sobre la seva obra narrativa. Dos anys més tard, vaig rebre el guardó per un estudi sobre Maragall; Sarsanedas hi era *in absentia*, ja que es repartien entre els participants els volums de les seves *Paraules per a unes imatges*. Al número corresponent de «Serra d'Or» hi trobo una foto de grup entranyable, on allargo el coll per emergir entre Carme Portaceli, Vicent Alonso i Julià de Jòdar. Ara somric i penso que l'única cosa que compta de debò és el reconeixement a l'obra publicada, la inclusió dins una nòmina d'autores i autors que, cadascú a la seva manera, han arribat a formar part d'una tradició.

Lolita Bosch fou guardonada el 2007 per *M* en la modalitat de literatura juvenil. (Foto: A. Galeote)

Lolita Bosch

Acabada de retornar a Catalunya, després de molts i molts anys fora treballant en la meua feina literària, però també amb l'exili català, rebre el Premi Crítica «Serra d'Or» de Literatura Juvenil va ser un reconeixement inesperat a tots els anys que havia passat fora estudiant i una rebuda a casa increïble. El «Serra d'Or» representa, per a la meua generació, que és la primera que va poder estudiar en català, l'acolliment a una tradició cultural i literària de la qual és un honor formar part. Moltíssimes gràcies aleshores i ara.

Jaume Cabré una de les sis vegades en què ha estat distingit amb el premi. A la foto, el 2001 en la modalitat de narració per *Viatge d'hivern*. (Foto: Assumpta Burgués)

Jaume Cabré

Em fa molta il·l·lusió, molta, haver rebut aquest premi... Rebre'l és un estímul intens. Perquè és un premi que no es resol amb diners, sinó amb una injecció de moral: uns quants crítics s'han posat d'acord per dir-te que això que has escrit val la pena. En el fons, malgrat la immensa inseguretats amb què treballo, escric i escric vés a saber per quina raó inexplicable. Que des de fora et diguin que no t'aturis és una gran cosa... La serreta, encara que no t'explica per què continues escrivint, et fa sentir una mica més segur de la teva feina. Il·l·lusions a banda, crec que els Premis Crítica «Serra d'Or» són una referència per a la gent de l'ofici.

El 1980, Joaquim Carbó rep la serreta de mans de Maur M. Boix per *Calidoscopi de l'aigua i del sol*. (Foto: Barceló)

Joaquim Carbó

Un premi sense dotació econòmica, d'honor, concedit al marge d'interessos editorials, és aquell copet a l'espatlla que t'estimula i confirma que vas pel bon camí.

En el meu cas, se m'ha atorgat dues vegades i sempre per novel·les d'aire juvenil, sinceres i escrites sense concessions: *Calidoscopi de l'aigua i del sol* (La Magrana, 1980) i *Interfase amb mosca* (Barcanova, 1992).

La precarietat del mercat i la inestabilitat del món editorial, amb freqüents canvis en les direccions literàries, les han fet desaparèixer del mapa. Sempre em quedarà, però, aquella sensació tan agradable que vaig sentir quan se'm va comunicar que un jurat d'entesos, triat per l'estimada i imprescindible «Serra d'Or», havia decidit destacar-les entre les que es van publicar aquells anys.

Maite Carranza amb Josep Massot al sopar de proclamació dels premis del 2011 en què va ser guardonada per *Paraules emmetzinades*. (Foto: A. Galeote)

Maite Carranza

La meva primera novel·la, *Ostres tu, quin cacau!*, humorística, transgressora i escrita des de la ingenuïtat i la il·l·lusió de la joventut, va sortir publicada el 15 de gener de 1986. La publicació havia estat controvertida i sabia que alguns editors i mestres opinaven que era una novel·la poc allisonadora per a la canalla i poc adequada per a les escoles. Em van fer dubtar, ho reconec. Fins que vaig rebre una trucada de la redacció de «Serra d'Or» comunicant-me que m'havien concedit el Premi de la Crítica de Literatura Juvenil 1987. Va ser la millor resposta que una escriptora novella, com jo era aleshores, pogués somniar. El premi va ser la certesa d'una intuïció i la raó per la qual mai no he deixat

d'escriure allò que desitjo, independentment de les modes, els valors i les convencions. I aquest va ser el motiu pel qual vaig gosar transgredir una norma mai no escrita segons la qual determinats temes no són adequats per als joves. L'any 2010 vaig publicar *Paraules emmetzinades*, una novel·la sobre abusos sexuals a menors, i l'any següent era novament reconeguda amb el Premi Crítica «Serra d'Or». Un gran reconeixement per a mi i el primer de molts altres premis, entre els quals el Nacional de Literatura Juvenil concedit pel Ministerio de Cultura.

Puc dir honestament, i des de la pròpia experiència, que el Premi de la Crítica «Serra d'Or» és valent perquè obre portes a noves expressions literàries i no tem les noves mirades sobre el nostre món. Per molts anys!

Enric Casasses va rebre el 2011 el premi per la traducció d'*El gobelet dels daus*, de Max Jacob. (Foto: A. Galeote)

l'enveja, / regula / la gula, / treu nervi a / supèrbia, / acull / l'orgull, / enterra / la guerra / canalla, / batalla / de cara, / prepara- / te'n una / i enruna / la calç / del fals, / fes ver / el ser / i els béns / que tens / i ets / amb fets / i pen- / sament / llampant, / burlant / la rima, / i estima.»

El 2011 van premiar la meua traducció dels poemes en prosa de Max Jacob, que és una cosa de la qual estic molt i molt content. Aquell dia vaig xerrar sobretot amb l'extraordinari Albert Vidal, premiat pel conjunt de la seva trajectòria.

Enric Casasses

Als meus quaranta anys, i amb el primer llibre que publico en una editorial normal, em donen el premi «Serra d'Or» (amb una bella serreta d'or que encara porto a la solapa de la jaqueta preferida). Jo em pensava, era molt criatura (quasi tant com ara), que la difusió real dels meus versos provocaria cops de porta i corredisses i finalment la revolució social i l'adveniment de la divina acràcia, i el que va provocar va ser que em donessin el premi de la revista dels monjos de Montserrat... Del sopar, recordo que seia al costat de Robert Pring-Mill, premi de recerca pels seus estudis sobre Lull. Li vaig dedicar un exemplar de *La cosa aquella*: «[...] al sr. Pring-Mill aquests versos i especialment les pàgs. 106-7...», que és el tros del poema «Text llest» en què agafo la veu de Ramon lo Foll: «Ramon / lo Foll, / genoll / flectit, / m'ha dit / humil / l'estil / que val / a cal / veí / i aquí / també, / doncs té: / bandeja /

Josep Fontana

El Premi Crítica «Serra d'Or» ha estat, des dels anys difícils del franquisme, una de les referències més objectives del desenvolupament de la cultura catalana. Pel que fa al meu testimoni personal, la veritat és que el premi m'arribava a una edat en què un ha perdut ja la sensibilitat pels guardons i els homenatges i que, justament, la joventut i l'alegria dels qui rebien altres premis en el mateix any em feia sentir més fora de context. Però confesso que, per la companyia en què em situa, i per la vàlua que li dona la seva independència, és un dels reconeixements que valoro majorment.

Intervenció de l'historiador Josep Fontana, premiat el 2015 per *La formació d'una identitat. Una història de Catalunya*, al Palau Moja de Barcelona. (Foto: Tina Bagué)

Gabriel Janer Manila va rebre el premi el 1985 per *El corsari de l'illa dels conills*. (Foto: A. Galeote)

Gabriel Janer Manila

Quan pens en el Premi Crítica «Serra d'Or» que se'm va concedir l'any 1985 per la novel·la juvenil *El corsari de l'illa dels conills* és com si em remuntàs a un altre temps molt allunyat. Un temps remot com aquell temps meravellós i màgic de les velles rondalles a l'interior del qual poden succeir tots els prodigis. Els animals parlen, els arbres produeixen fruites d'or, el mar s'omple de camins inesperats i els ocells, vinguts del paradís, tenen les ales de colors vius i coneixen els secrets de la vida. Quan vaig obtenir-lo i vaig rebre la petita serra d'or que n'és el distintiu, em vaig commoure. Me la vaig posar a la solapa de l'americana i vaig lluir-la amb orgull, amb la mica d'orgull d'haver estat guardonat per un jurat que desconeixia i que havia cregut en la meua obra. Havia cregut que la meua obra era bella, que deia coses noves, que contenia uns valors literaris que m'havia esforçat a aconseguir, però dels quals jo no tenia la certesa absoluta. Mai no he escrit una sola pàgina de la qual n'estigui plenament segur. Llavors, aquell premi que m'arribava amb el nom d'un lloc misteriós em va afalagar i em va fer sentir una mica més fort. També em féu més exigent. No sé si les pedres han deixat de parlar i els ocells han perdut els secrets pel camí. M'esforç a escoltar-los, malgrat els silencis.

Jaume Medina

Diguin el que diguin certes veus contràries als concursos (qui sap si alliçonades per alguna mala experiència), guanyar un premi sempre fa il·lusió. També cal admetre que sovint l'incentiu més important ofert per molts d'ells –i alhora l'interès de molts dels optants– és l'esquer de la dotació econòmica o potser la perspectiva de la publicació. Tanmateix, el prestigi d'un premi no depèn pas només de les recompenses materials. I, d'altra banda, hi ha guardons destinats a obres escrites durant un temps determinat sense necessitat de presentar-s'hi. Aquest és el cas dels Premis Crítica instituïts per l'abadia de Montserrat. Com a agraciat amb un d'ells, confesso que em va satisfer d'una manera especial el fet de rebre'n per sorpresa la comunicació i de poder entrar així a formar part del grup selecte dels afavorits amb una tan alta distinció. No cal dir que guardo com un tresor la petita serra daurada amb què és simbolitzat i gratificat el premi.

1990. Jaume Medina, guardonat pel jurat de recerca per *Carles Riba (1893-1959)*.

El 2001, Joan F. Mira va ser guardonat per la traducció de la *Divina comèdia* de Dante Alighieri. (Foto: Assumpta Burgués)

durant mig segle aquesta funció imprescindible. Dos dels camins del meu ofici d'escriptor, l'assaig i la traducció literària, han trobat reconeixement en aquests premis, i això m'omple d'agraïment i de satisfacció.

El 1993, Montserrat Pagès obtingué el premi de recerca en la modalitat d'humanitats per *Art romànic i feudalisme al Baix Llobregat*.

1998. Sergi Pàmies, guardonat per *La gran novel·la sobre Barcelona* en la categoria de contes, respon les preguntes d'un periodista. Al seu costat veiem Jesús Moncada, que aquell mateix any va ser guardonat per la novel·la *Estremida memòria*. (Foto: Assumpta Burgués)

Joan F. Mira

En un país i un espai cultural com el nostre –de condicions una mica especials– sovint fa l'efecte que tenim una proliferació excessiva de premis literaris i que això arriba a disminuir i banalitzar el seu valor. Es tracta, potser, d'una apreciació parcialment justa, però no aplicable a uns premis com els que porten el nom de «Serra d'Or», de pes –diguem-ne– «comercial» poc significatiu, però de valor i significat extraordinari per la seua trajectòria, per l'història i per la solvència dels jurats successius. Una literatura (i la cultura que expressa) segurament es pot mantenir viva si els fonaments materials i comercials són consistents, però difícilment pot conservar el prestigi necessari sense l'aportació dels crítics que l'avaluen; i els premis «Serra d'Or», justament per ser premis de la crítica, han fet

Montserrat Pagès

El 1992, rebre el Premi Crítica «Serra d'Or» de Recerca en Humanitats pel llibre *Art romànic i feudalisme al Baix Llobregat*, que era la publicació de la meua tesi doctoral, fou per a mi un gran honor, del tot inesperat, que em féu el jurat del qual formava part el doctor Miquel Tarradell, arqueòleg d'un gran prestigi i humanista enyorat de les lletres catalanes, antic professor meu a la Universitat de Barcelona, que sempre em demostrà la seva estima i la confiança en el meu treball. M'imagino que fou ell qui proposà la meua candidatura, perquè em coneixia i sabia com treballava, però no m'ho va dir mai. Representà per a mi un estímul que em refermava en la vocació de continuar treballant, d'estudiar i de publicar, sobre la nostra història i la història de l'art del nostre país.

Sergi Pàmies

Guanyar el Premi Crítica «Serra d'Or» és, d'entrada, una sorpresa. És un premi al qual no et presentes i no forma part de les coses que pots controlar. En el meu cas, em va fer recordar la presència de la revista «Serra d'Or» a casa. La meua mare, Teresa Pàmies, n'era una lectora habitual i, quan arribava a casa, em sorprenia tot aquell món de capellans i d'erudits, de patriotes i de gent culta. Va ser un dels meus primers contactes amb el català escrit, junt amb la revista «Orifloma». Per això em va fer il·lusió el premi.

El 1994, Josep Nuet i Josep M. Panareda van ser guardonats per la *Flora de Montserrat*. (Foto: Barceló)

Josep M. Panareda Clopés

Els dos Premis Crítica «Serra d'Or» em van significar una empenta i una dosi considerable d'autoestima en els dos camps en els quals he esmerçat més esforços: la divulgació científica i la recerca. El primer fou el 1978, Premi Juvenil (Coneixements), per un llibre sobre la geografia de Catalunya il·lustrat per Pilarín Bayés en què resumeixo d'una manera planera els trets clau del territori català tant de la geografia física com de la humana; em sento tan orgullós d'aquest llibre que encara el relleixo i el regalo als amics al cap de quaranta anys d'haver-lo escrit. El segon, Premi Recerca 1994, per *Flora de Montserrat*, un treball realitzat juntament amb Josep Nuet, és el resultat d'una llarga recerca compartida, que em permeté recórrer pam a pam Montserrat per elaborar un mapa detallat de cada espècie montserratina.

El 1980, un joveníssim Lluís Pasqual recollia el guardó per la direcció de *Les tres germanes*, d'Anton Txèkhov, al Teatre Lliure. (Foto: Barceló)

Lluís Pasqual

Quan vaig començar a fer teatre era molt jove i ho feia –fèiem teatre– per canviar el món. I estàvem segurs que ho aconseguiríem. Eren temps foscos i «Serra d'Or» era una de les poques publicacions que parlava, encara que de vegades fos veladament, de coses que afectaven la nostra col·lectivitat. I en el cas del teatre, en Xavier Fàbregas parlava de nosaltres, amb una seriositat i una capacitat d'anàlisi i sovint una solidaritat per les quals sento, en el record, una profunda gratitud.

El meu primer espectacle «professional» va ser *La Setmana Tràgica*. Ens van donar el Premi Crítica «Serra d'Or». Va ser el primer.

Després van venir molts altres premis, entre els quals, alguns altres «Serra d'Or». Però el que jo conservo com si fos un amulet és el primer. Aquell reconeixement, ho recordo, em va fer sentir que potser podia continuar fent teatre i tal vegada canviar el món.

August Rafanell, guardonat el 2007 pel jurat de recerca per *La il·lusió occitana*. (Foto: A. Galeote)

August Rafanell

Em demaneu que us expliqui, molt breument, què va significar per a mi l'obtenció del Premi Crítica «Serra d'Or». No cal que forci gens la memòria per dir-vos que en tinc un record viu i alegre. I això és així sobretot per dos motius. D'una banda, naturalment, pel prestigi (acumulat) del premi. Però hi ha un altre motiu. A diferència de la majoria de guardons literaris, als «Serra d'Or» no s'hi «tira», com s'havia dit abans, sinó que podríem dir que, a un, l'hi «tiren». De manera que un no en sap res fins que no s'hi troba pel tros. Ara que hi penso, encara avui no sé qui va proposar el meu treball i qui me'l va votar. Aquesta neutralitat honora el premi i fa que un el senti més de debò, i més satisfactori. Endavant, doncs.

El 2001, Carme Riera obtingué el premi de novel·la per *Cap al cel obert*. (Foto: Assumpta Burgués)

Carme Riera

Vaig rebre el Premi Crítica «Serra d'Or» per la meua novel·la *Cap al cel obert*, que, al meu entendre, és la millor que he escrit o, almenys, la que més m'agrada. El llibre, per qüestions de canvis editorials, tot i ser de lectura fàcil, va quedar mig enterrat entre altres novetats d'aquelles que venien empaquetades amb un màrqueting molt més ben fet. El premi va ésser una sorpresa meravellosa que arribava en un moment força oportú.

Cal dir que la feina feta per la revista a favor de la cultura catalana em sembla admirable i, això a banda, a «Serra d'Or» va sortir el meu primer reportatge, quan jo era una jove arribada de Mallorca a Barcelona, fa quasi un segle, si no dos.

Francesc Serés parla el 2015 als assistents a l'acte amb motiu del premi a *La pell de la frontera*, guardonada en la categoria de narració. (Foto: Tina Bagué)

Francesc Serés

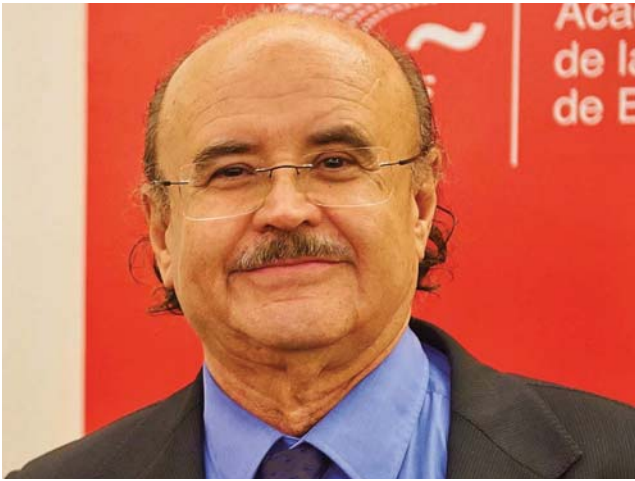
Fa anys, amb els Premis Crítica «Serra d'Or» em passava el mateix que amb molts altres fets i noms de cultura catalana de les darreres dècades: formaven part d'esdeveniments i d'idees que em mirava amb molt de respecte. Els veia llunyans, mai no hauria dit que podria formar part d'aquesta nissaga d'una manera tan directa. Avui, és clar, els sento propers, i la llunyania i el respecte els percebo en el temps: en valoro la continuïtat. Poder formar part de la línia de continuïtat que em lliga als altres premiats és un honor. Per valorar-los encara més, només he de pensar: «t'imagines que no hi fossin?». En un país que té tantes discontinuïtats, la constància té molt de mèrit. No, no m'ho imagino. Primer de lluny, ara de prop, per molts anys.

Màrius Serra ensenya el guardó obtingut l'any 2001 per *Verbàlia* en la categoria d'estudis literaris. (Foto: Assumpta Burgués)

Màrius Serra

Tinc molt bons records del Premi Crítica «Serra d'Or» que vaig rebre per l'assaig *Verbàlia*. Com que es tractava d'un llibre molt especial sobre el joc verbal i jo em dic Serra, vaig estar temptat de venir a recollir-lo amb una americana daurada. De fet, vaig anar al Menkel de la Gran Via i me'n vaig emprovar unes quantes. Afortunadament, totes m'anaven petites, perquè amb el pas dels anys no crec que m'agradés gaire conservar la imatge de presentar-me vestit de cambrer de gala, estil Georgie Dann, al dinar de lliurament. Per contra, vaig confiar en la veritable força que ha caracteritzat sempre «Serra d'Or»: la paraula. És a dir, que vaig fer la catarsi explicant en el moment de la concessió el que ara poso per escrit. Sempre fa goig rebre un premi al qual no t'has presentat. Més encara si et dius Serra i et cau un «Serra d'Or».

Rodolf Sirera ha estat guardonat dues vegades en solitari –el 1975 i el 1981 per *Plany en la mort d'Enric Ribera* i *Bloody Mary Show*– i dues vegades més amb el seu germà Josep-Lluís, desaparegut recentment, per *El brunzir de les abelles* el 1977 i *Cavalls de mar* el 1989.

Rodolf Sirera

Vaig rebre el primer Premi Crítica «Serra d'Or» fa més de quaranta anys per *Plany en la mort d'Enric Ribera*, una de les obres amb què encetava la meua carrera com a dramaturg. Era la primera vegada que guanyava un premi no competitiu, un premi que atorgava un jurat d'experts, i això em va fer sentir important, possiblement molt més del que segurament era. Aquest «Serra d'Or» i els tres que el van seguir els he exhibit sempre amb orgull al meu currículum. També han passat molts anys des de l'últim fins ara i en aquests anys s'ha anat produint un progressiu afebliment dels llaços entre el teatre del Principat i el del País Valencià que algunes persones insubstituïbles com Xavier Fàbregas havien contribuït a trenar. Per a mi, els «Serra d'Or» sempre aniran lligats a aquests records i a aquestes enyorances.

El 1994, Ramon Solsona, a la foto felicitat per Maur M. Boix, va ser guardonat per la novel·la *Les hores detingudes*. (Foto: Barceló)

Ramon Solsona

Em van donar el premi el 1994 per la novel·la *Les hores detingudes*. El lliurament em va servir per a viure una nit d'alt voltatge cultural en un ambient modest, com escau a «Serra d'Or» –*ora et labora* per la cultura amb una tenacitat fraresca–, i una cloenda del pare Maur, pilar de tantes coses, que potser va fer el seu últim discurs com a director de la revista. Va ser substituït pel pare Massot, premiat justament l'any 1994, el meu, juntament amb estudiosos de l'obra de Foix (Carles Miralles), Espriu (Rosa Delor), Josep Pla (Cristina Badosa); traductors (Gerard Vergés i Guillem-Jordi Gralls), i els escriptors Sergi Belbel, Valentí Puig i Quim Monzó, entre d'altres. Tenir-los a tots com a companys de premiatge, si se'm permet l'invent, és un privilegi que encara dura.

Ferran Torrent va obtenir el guardó el 2003 per la novel·la *Societat limitada*. (Foto: Assumpta Burgués)

Ferran Torrent

Recorde el premi i us n'estic molt agraït, perquè sempre he tingut «Serra d'Or» en una gran consideració i perquè, francament, no me l'esperava. A més, fou atorgat per una de les meues novel·les que més m'estime, *Societat limitada*, una novel·la que ja avançava el que després, malauradament, ha succeït a la societat valenciana i que ens ha posat en el mapa més menyspreable, el de la corrupció. Us desitge una llarga vida, a la revista i al premi.

Salut i moltes gràcies!